

Kommunikationsområdet

Flyttning och skrotning av ett fordon som var registrerat i utlandet

(Dnr 723-2019)

Beslutet i korthet: En kommunal nämnd beslutade att flytta ett felparkerat fordon och åtgärden verkställdes omedelbart. Nämnden gjorde bedömningen att det var fråga om ett fordonsvrak som av den anledningen skrotades. Fordonet var registrerat i Danmark, och nämnden gjorde inte några försök att underrätta ägaren om beslutet att flytta fordonet. JO konstaterar att underrättelseskyldigheten gäller även om ett beslut om flyttning av ett fordonsvrak verkställs omedelbart.

Ett fordon som är registrerat i en utländsk motsvarighet till fordonsregistret ska som utgångspunkt behandlas på samma sätt som fordon som är registrerade i Sverige. Det får särskilt anses gälla ett fordon som är registrerat i ett annat EU-land. Av den anledningen kan nämnden t.ex. behöva ta kontakt med den myndighet som ansvarar för fordonsregistret i det aktuella landet eller försöka få fram relevanta ägaruppgifter från Polismyndigheten. Vilka utredningsåtgärder som rimligen kan krävas av myndigheten får bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Det är dock inte godtagbart att, som nämnden gjorde i detta fall, nöja sig med att konstatera att den inte har tillgång till det utländska fordonsregistret.

Föremål som finns i ett fordonsvrak och som inte har varit avsett att stadigvarande brukas i fordonet ska behandlas enligt bestämmelserna i lagen om hittegods. Det innebär att ett sådant föremål inte får förstöras tillsammans med fordonet vid skrotningen. Det bör, enligt JO, alltid dokumenteras vilka kontroller som utförs i fråga om det i fordonsvraket finns sådana föremål och resultatet av dessa kontroller. Eftersom det är nämnden som beslutat om att flytta och skrota ett fordon är den ansvarig för att det sker en sådan kontroll.

JO kritiserar nämnden för ett antal brister som förekom vid handläggningen av flyttningen och skrotningen av fordonsvraket.

Anmälan

I en anmälan till JO den 29 januari 2019 framförde AA klagomål mot Tekniska nämnden i Malmö stad med anledning av handläggningen av ett ärende om flyttning och skrotning av ett fordon. Han uppgav bl.a. att han hade lånat en danskregistrerad skåpbil av sin mor och att han hade parkerat den på en adress i Malmö den 5 februari 2017. När han kom tillbaka för att hämta bilen den 16 mars 2017 var den borta. Ägaren till bilen underrättades inte om flyttningen och bilen var inte ett fordonsvrak. Han hade tillhörigheter i bilen, bl.a. musikinstrument, som inte överlämnades till polisen utan förstördes när bilen skrotades.

Till anmälan bifogade AA bl.a. en lista över den egendom, med uppskattat värde, som enligt honom fanns i bilen.

Utredning

Inledningsvis begärde JO in vissa handlingar och av dessa framkom bl.a. att det hade utfärdats en parkeringsanmärkning den 7 februari 2017. Av den framgick att det aktuella fordonet stod parkerat i eller för nära en vägkorsning.

JO uppmanade därefter nämnden att bl.a. yttra sig över handläggningen av ärendet och hur den förhöll sig till bestämmelserna i lagen om flyttning av fordon i vissa fall och förordningen om flyttning av fordon i vissa fall, fortsättningsvis LFF respektive FFF. Nämnden skulle också svara på vad som hände med den egendom som enligt uppgift från anmälaren fanns i fordonet.

Nämnden beslutade att lämna ett remissvar med i huvudsak följande innehåll:

Klaganden parkerade sitt fordon på allmän gata i Malmö stad, Dammfrivägen 52 (och således inte på Vilebovägen som visserligen är en angränsande gata ca 100 meter från där fordonet parkerades). Den första parkeringsanmärkningen utfärdades 2017-02-05 med anledning av att klagandes fordon hade stått parkerad på stannaförbud i vägkorsning. I trafikförordningen 3 kap. 53 § stadgas att ett fordon inte får stannas eller parkeras, i en vägkorsning eller inom ett avstånd av tio meter från en korsande körbanas närmaste ytterkant (punkten 2 i lagrummet). Kommunen har då möjlighet att i enlighet med [LFF och FFF, JO:s anm.] flytta fordon under de förutskattningar som anges i lagen.

2017-02-07 erhöll fordonet sin andra parkeringsanmärkning och 2017-02-08 anmanades fordonet att flyttas i enlighet med 4 § FFF där det anges att ett skriftligt meddelande ska fästas på fordonet med en uppmaning till ägaren att senast viss angiven dag flytta fordonet. Den gängse rutinen är att såvida ägaren är känd skickas ett meddelande till denne i enlighet med lagstiftningen. Vare sig transportstyrelsen eller kommunen har tillgång till danska fordonsregistret varför uppgift om vem ägaren var inte lät sig finnas. Med anledning av att fordonet var utlandsregistrerat och att ägaren inte kunde nås lät kommunen fordonet stå kvar längre än de tre dagar som en anmaning annars ska gälla så att ägaren skulle kunna hämta sitt fordon innan kommunens flytt. Vi kan konstatera att fordonet flyttades av kommunen 27 februari 2017.

Flyttningsgrund som användes för flytten av det ifrågavarande fordonet var i enlighet med fordonsflyttningsförordningen 2 § 7 punkten. Beslut om att flytta ett fordonsvrak får meddelas och verkställas av en kommun enligt FFF 18 § 1 punkten. Fordonet ansågs vid den tidpunkten vara ett fordonsvrak i enlighet med 1 § 3 punkten [LFF]; fordon som med hänsyn till sitt skick, den tid under vilken det har stått på samma plats eller andra omständigheter måste anses övergivet och som uppenbarligen har ringa eller inget värde.

Bedömningen av att fordonet var ett vrak grundade sig således både på tiden fordonet varit uppställt på gatan och att fordonet bedömdes ha inget eller ringa värde. När en sådan bedömning görs av kommunens handläggare för fordonsflyttning (anställda vid det kommunala parkeringsbolaget PÖMAB och arbetande på uppdrag av Tekniska nämnden/trafiknämnden i Malmö) och fordonsflyttningsbeslut tas på den flyttningsgrunden övergår fordonet omedelbart i kommunens ägo i enlighet med [LFF] 6 § 2 stycket. Protokoll över flyttningen har bifogats JO vid tidigare tillfälle.

Fordonet skrotades samma dag av kommunen. Till bifogat protokoll var fogat ett utdrag från skrotfirmans datorprogram. I anmärkningsrutan är som kan noteras inget antecknat som tyder på att föremål skulle finnas i fordonet som i sådant fall skulle överlämnats till polisen i enlighet med hittegodslagen. Inte heller fordonsflyttarna har på efterfrågan kunnat erinra sig att någon egendom fanns i bilen, detta skulle i sådant fall antecknats. Skrotfirman har dessutom en rutin att anteckna i sitt datorprogram huruvida någon efterfrågat fordonet. Inte heller sådan anteckning finns.

Tekniska nämndens bedömning är att vad som förevarit i ärendet har handlagts på ett korrekt sätt. Tekniska nämnden har heller inte, med hänsyn tagen till att så pass lång tid förflutit sedan fordonet skrotades, någon anledning att tro att de uppgifter fordonsflyttare och skrotfirma lämnat i ärendet avseende eventuell egendom i fordonet är felaktiga.

AA fick tillfälle att kommentera nämndens yttrande.

I ett beslut den 4 november 2021 anförde *JO Per Lennerbrant* följande:

Rättsliga utgångspunkter

Bestämmelser om flyttning av fordon finns i LFF och FFF. I huvudsak gäller följande:

En kommun får besluta att flytta ett fordon som är uppställt så att det uppstår en fara eller ett hinder för trafiken. Detsamma gäller i vissa andra särskilda fall, bl.a. i fråga om ett fordon som är uppställt i strid mot föreskrifter om stannande och parkering.

På begäran av markägaren får en kommun även flytta ett fordon som stått parkerat i strid mot förbud eller villkor enligt 1 § lagen om kontrollavgift vid olovlig parkering, LKOP, i mer än sju dygn. Detta gäller också beträffande ett registrerat fordon som stått parkerat på annans mark, som inte är reglerad enligt LKOP, under minst sju dygn efter det att markägaren underrättat fordonets ägare om att det inte får vara parkerat på platsen. I sistnämnda fall gäller, om fordonets ägare inte kan anträffas, att fordonet får flyttas om det varit uppställt under minst en månad i följd efter det att markägaren påbörjat försök att underätta fordonsägaren.

(Se 2 § LFF samt 2 och 17 §§ FFF. Jämför dock 16 § FFF i fråga om kommunens formella behörighet.)

En kommun får också besluta att flytta ett fordonsvrak, dvs. ett fordon som med hänsyn till sitt skick, den tid under vilken det har stått på samma plats eller andra omständigheter måste anses övergivet och som uppenbarligen har ett ringa eller inget värde (se 1 § första stycket 3 LFF och 2 § 7 FFF).

Ett fordonsvrak som flyttas ska skrotas eller undanskaffas på annat sätt, så snart det lämpligen kan ske. I beslutet om flyttning ska det anges om fordonet är att anse som ett fordonsvrak. Ett fordon som flyttas med stöd av LFF och som inte är ett fordonsvrak ska förvaras på en särskild för ändamålet avsedd uppställningsplats eller ställas så nära den plats där det anträffades att det lätt kan återfinnas. (Se 3 § LFF.)

Ett fordonsvrak som har flyttats tillfaller omedelbart kommunen eller staten (se 6 § andra stycket LFF).

Ett beslut om flyttning ska föregås av en utredning. Vid utredningen ska protokoll föras. Beslutet ska antecknas på protokollet. (Se 3 § FFF.)

När ett beslut om flyttning av ett registrerat fordon har meddelats, ska den myndighet som meddelat beslutet underrätta ägaren så snart det kan ske (se 5 § första stycket första meningen LFF). Underrättelsen ska delges (se 11 § FFF). Med registrerat fordon avses ett fordon som är upptaget i vägtrafikregistret, det militära fordonsregistret eller motsvarande utländska register (se 1 § första stycket 2 LFF).

JO har kritiserat en trafiknämnd för att inte ha vidtagit åtgärder för att försöka lokalisera ägaren till ett fordon som var registrerat i Finland (se JO:s beslut den 15 augusti 2019, dnr 4653-2018).

Ett beslut om flyttning ska verkställas omedelbart, om det behövs med hänsyn till ändamålet med flyttningen. I andra fall ska ett skriftligt meddelande fästas på fordonet med en uppmaning till ägaren att senast en viss angiven dag flytta fordonet. Det ska framgå av meddelandet att fordonet kommer att flyttas om uppmaningen inte följs. Är ägaren känd, ska en kopia av meddelandet skickas till honom eller henne så snart det kan ske. (Se 4 § FFF.) Syftet med meddelandet är att fordonsägaren ska kunna vidta en rättelse och på så sätt undvika att beslutet verkställs.

När någon annan myndighet än Polismyndigheten har beslutat eller verkställt en flyttning enligt LFF eller FFF, ska den myndigheten genast underrätta Polismyndigheten (se 9 § FFF). Underrättelseskyldigheten syftar till att Polismyndigheten ska kunna fullgöra sin skyldighet att föra ett register över fordon som flyttats (jfr 15 § FFF).

Föremål som finns på eller i ett fordon anses vid tillämpningen av LFF höra till fordonet. Om ett föremål som finns i ett fordonsvrak inte har varit avsett att stadigvarande brukas i fordonet, behandlas det dock enligt bestämmelserna i lagen om hittegods, hittegodslagen. (Se 9 § LFF.)

Enligt 1 § hittegodslagen ska den som hittar något, utan oskäligt dröjsmål, anmäla fyndet till Polismyndigheten. Är ägaren till godset känd, får upphittaren i stället underrätta honom eller henne om fyndet.

Beslut enligt LFF och FFF får inte överklagas (se 10 § LFF).

Bedömning

Utgångspunkter för bedömningen

Kommunen har i sitt remissvar angett att det aktuella fordonet var ett fordonsvrak och att flyttningen hade stöd i 2 § 7 FFF. JO:s granskning avser främst tillämpningen av gällande förfaranderegler. I princip uttalar sig JO inte om myndigheters bedömningar och ställningstaganden i olika sakfrågor. Jag utgår därför vid min fortsatta bedömning från att fordonet i rättslig mening var ett fordonsvrak.

Flyttning och, i förekommande fall, skrotning av ett fordon är myndighetsutövning och utgör ett ingrepp i äganderätten. Det är viktigt att den som har för avsikt att vidta en åtgärd enligt LFF eller FFF har klart för sig vilket rättsligt stöd som krävs och att åtgärden dokumenteras på ett korrekt sätt.

Beslutet om flyttning

I nämndens ärende finns en parkeringsanmärkning utfärdad den 7 februari 2017. Av den framgår att det aktuella fordonet stod parkerat i eller för nära en vägkorsning. Det finns även ett meddelande som enligt nämndens remissvar fästes på fordonet dagen därpå. Meddelandet innehöll följande uppmaning:

FORDONET MÅSTE FLYTTAS SENAST: 2017-02-11

Ni anmodas att omedelbart flytta fordonet. Sker inte detta kommer vi med stöd av förordningen om flyttning av fordon, att på ägarens bekostnad flytta fordonet till särskild uppställningsplats [...] eller att eventuellt skrota fordonet och fakturera ägaren [...].

I uppmaningen angavs vidare att parkeringsövervakningen meddelat ”att fordonet står uppställt i strid med gällande bestämmelser [...]”. Någon information om det sistnämnda återfinns dock inte i protokollet över flyttningsbeslutet. Som flyttningsgrund anges där i stället 2 § 7 FFF, dvs. att fordonet bedömdes vara ett fordonsvrak, vilket också angetts i nämndens remissvar.

Enligt nämndens remissvar var det meddelande som fästes på fordonet en uppmaning enligt 4 § FFF att flytta fordonet. En sådan uppmaning ska ske efter att det har fattats ett beslut om flyttning. Det finns dock inte dokumenterat att det fattades något sådant beslut innan meddelandet fästes på fordonet. I stället framgår av det upprättade protokollet att beslutet om flyttning fattades först den 27 februari 2017. Det finns inget som hindrar att en uppmaning att flytta ett fordon fästs på fordonet även utan att det fattats ett beslut om flyttning. I ett sådant fall rör det sig dock inte om en uppmaning enligt 4 § FFF.

Det framgår vidare av utredningen att bilen flyttades samma dag som beslutet om flyttning fattades. Beslutet verkställdes alltså omedelbart, vilket får ske om det behövs med hänsyn till ändamålet med flyttningen. Något beslut om omedelbar verkställighet finns dock inte dokumenterat i protokollet. Inte heller finns det dokumenterat varför det fanns ett behov av att omedelbart flytta fordonet. Av utredningen framgår att det förflöt nästan tre veckor mellan det att ägaren uppmanades flytta fordonet och beslutet om flyttning. Med hänsyn till dessa förhållanden har jag svårt att se att omständigheterna var sådana att det fanns förutsättningar för en omedelbar verkställighet. Vidare ska, som framgått, ett meddelande enligt 4 § FFF fästas på fordonet endast om beslutet om flyttning inte ska verkställas omedelbart.

Underrättelse till fordonets ägare

Det aktuella fordonet hade danska registreringsskyltar. Vid tillämpningen av LFF och FFF skulle fordonet därför anses som registrerat (se 1 § första stycket 2 LFF).

När ett beslut om flyttning av ett registrerat fordon har meddelats ska myndigheten underrätta ägaren så snart det kan ske. En sådan underrättelse ska delges. Fordonsvraket tillfaller visserligen omedelbart kommunen men först när fordonet har flyttats (se 6 § andra stycket LFF). Det finns därmed en skyldighet för nämnden att underrätta ägaren även när ett beslut om flyttning av ett

fordonsvrak verkställs omedelbart. (Se prop. 1967 nr 107 s. 24. Jämför dock JO:s beslut den 5 april 2004, dnr 697-2002.)

Av utredningen framgår att nämnden inte skickat någon underrättelse om beslutet till ägaren. Som skäl för detta har nämnden i sitt remissvar uppgett att varken Transportstyrelsen eller kommunen har tillgång till det danska fordonsregistret, varför uppgift om vem ägaren var inte gick att få fram.

Regeringsformens krav i 1 kap. 9 § på att i den offentliga förvaltningen beakta allas likhet inför lagen och att iaktta saklighet och opartiskhet gäller även i ett sådant här fall. LFF kan inte heller anses ge uttryck för någon annan utgångspunkt än att fordon som är registrerade i en utländsk motsvarighet till fordonsregistret ska behandlas på samma sätt som fordon som är registrerade i Sverige. Det får särskilt anses gälla ett fordon som är registrerat i ett annat EU-land. Det innebär bl.a. att kravet på att ett beslut om flyttning ska föregås av en utredning även gäller i dessa situationer.

Om myndigheten inte har direkt tillgång till det relevanta fordonsregistret kan därför andra åtgärder behöva vidtas för att få fram uppgift om ägaren. Det kan t.ex. handla om att ta kontakt med den myndighet som ansvarar för fordonsregistret i det aktuella landet, med landets ambassad, eller att via Polismyndigheten försöka få fram relevanta uppgifter. Vilka utredningsåtgärder som rimligen kan krävas av myndigheten får bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Det är dock inte godtagbart att, som nämnden gjorde i detta fall, nöja sig med att konstatera att den inte har tillgång till det utländska fordonsregistret.

Dokumentation

I protokollet ska den utredning som föregår ett beslut om flyttning dokumenteras. Det protokoll som nämnden upprättade i det här fallet är knapphändig. Utöver de brister som jag nämnt tidigare framgår det t.ex. inte om det har gjorts någon värdering av fordonet, eller hur nämnden annars gjort bedömningen att det var fråga om ett fordonsvrak. Under ett avsnitt kallat ”beslut om flytt” har det inte angetts något skäl till varför flyttningen av fordonet verkställdes omedelbart.

Varken av handlingarna i ärendet eller av remissvaret framgår heller att nämnden underrättat Polismyndigheten om att den har beslutat om och verkställt flyttning av det aktuella fordonet, vilket nämnden var skyldig att göra.

Hanteringen av föremål i ett fordonsvrak

AA har gjort gällande att han hade diverse tillhörigheter i fordonet, bl.a. musikinstrument. Av nämndens svar till JO framgår att de som verkställde beslutet om flyttning på förfrågan inte kunnat påminna sig om det fanns någon egendom i fordonet och att, om så varit fallet, detta skulle ha antecknats. Jag får konstatera att utredningen inte ger underlag för någon slutsats i fråga om vilken egendom som fanns i fordonet när det flyttades och sedan skrotades. Ytterligare utredning kan inte förväntas bringa klarhet i frågan.

Jag vill dock föra fram följande:

Ett föremål som finns i ett fordonsvrak som inte varit avsett att stadigvarande användas i fordonet ska behandlas enligt hittegodslagen. Ett sådant föremål får alltså inte förstöras tillsammans med fordonet vid skrotningen. Det bör alltid dokumenteras vilka kontroller som utförts i fråga om det i fordonsvraket finns föremål som ska hanteras enligt hittegodslagen och resultatet av dessa kontroller. En sådan ordning är motiverad dels för att upprätthålla respekten för den enskildes egendom, dels för att den som beslutat om skrotning i efterhand ska kunna freda sig mot oriktiga påståenden om vad som fanns i fordonsvraket. Eftersom det är nämnden som beslutat om att flytta och skrota fordonet är den ansvarig för att det görs en kontroll av om fordonet innehåller föremål som omfattas av hittegodslagen och att kontrollen dokumenteras.

Någon dokumentation av det slag som jag nu nämnt har inte upprättats i detta fall.

Nämnden kritiseras

Av det som jag redogjort för ovan framgår att handläggningen av flyttningen och skrotningen av det aktuella fordonet varit behäftad med ett antal brister. Nämnden kritiseras för dessa brister.

Som en upplysning kan jag avslutningsvis nämna att JO inte är behörig att pröva skadeståndsanspråk.

Ärendet avslutas.